

הפיטה המשחררת. סמדר יערון/מעין וחאלד אבו עלי/סקיצה של שמואל כץ מהצגת "ארבייט מאכט פריי מוטוילטאנד אירופה"

רעיונות, אבני ספיט, שאינו יוצרות לבסוף תמונה שלמה. למרות פרמנטציה זו, יצאתי מהמופע עם רשמים חזקים, כל אלו יודע את סוד המחווה הבימתית. מה רצה לומר המשורר - כפי שנוהגים מורים ליספרות לשאול את תלמידיהם בשאלוני סיום - אני יודע. אבל שאלה נוקדות זו לא הטרידה אותי.

הריקוד החברתי, על התמוכיותו הסגנונית, כתיאור התפתחות החברה בארץ מאז מלחמת העולם הראשונה ועד ימינו, הוא מה שהביאו סיני פתח, יגאל עזריה וגבי אלרוך לביטחון של עכו. "הערב רוקים", מתרחש כולו בכיתוף ערבי, שנכבש על ידי עולה חדשה שנעשת לבעלת הבית, שאליה הערבי שב כמלצר.

פרט לשטיות היסטוריות ועידות, כגון טלוויזיה ב' 67, מיד אחרי מלחמת ששת הימים, כשהאיטור רבך גוריון על שידורים היה עדיין בתוקפו, או קצין בריטי הנופל על גבי מכנסי רכיבה "גייטס" של טוראים, זה היה בעיני יפה מאוד.

כביצוע הטייפוני רונת אלקבץ, כמין גברת משנות הששים משכנת מאור, וחליפה נאטר, כבעלים של בית הקפה המגורש ושב אליו. לתנועה ולמוסיקה (ופי תרון) המצוינת ניתנה הרשות לתאר כנאמנות את תרומות ה"רשום" והפיתוח ה"מדינה".

הכל המתייחס בערפל סמור. גם זה פתרון בימתי נכון, כי העכשווי אינו ניתן לביטוי בצורה אחת, מבלי לגלוש לפארוס שלא במקומו. גם התלבושות המסוגנות הטיב והרומות על שינוי העתים, שיעיצבה עתליה בן-מנחם, תרמו את שלהן.

אבל אין ספק, שהיצירה המקורית והמונבשת מכולן היא המופע של "תיאטרון עכו", שידור מעין וסמדר יערון/מעין הבינו עם חבריהם, וכבר התייחסתי במופע זה בחריבה. עצם העובדה שנושא "בלתי אפשרי" בעליל, השואה והשולחיה בחייו, מצא ביטוי על כך, ולא נפל לכל תחום שהוא זמן למספרים של, ואף לכל שנה. "ארבייט מאכט פריי", סיסמת הרמיה בעל שיער כתיבה/חרוש הנאציים למוות, התבררה הפעם כאמיתית: העבודה הרבה והמחשבה העמוקה שהושקעה במופע השלמה, ושחררו את הצופים מלפחות חלק של הסרואמה היא.

הימים החמים והלילות בירח מלא

צ'בי גורן

את הצד האחר של הפסטיבל עכו. זה של הצופים, למרות לחיך לפני שנתיים. החוויה הזו, אולי יותר מכל, מרבה הסברים אחרים, המבחינה לי מה הוא כוח הרוחיה המהיכה של הפסטיבל הפסטיבלי ביותר שיש לנו בארץ. מדוע רק כאן, במשך ארבעה/חמישה ימים חמים, וליילות ירח מלא, לא באצטד תשרי, אפשר לפגוש צעירים בני כל הגילים, בני עכו המארחת, יחידים וערבים, עם בני עירונית פיתוח, ליד שמנת ותיקי הערים הגדולות, חברי קיבוצים, חיילים, תלמידים, נשים וגברים מתגוררים סביב מופעי הוצאה, מתפרקים על רלתותיהם של אלומות קוסמוס, דרוחיים, מתפשים כריסים, אישור כניסה או סתם פתח להיכנס אל מה שכבר ממלא מפרצן, מועד מאיים לחונק.

קוראים לזה תיאטרון, אבל אלה הם הימים, ואם ירדו משכבר, מיקי כפיר, נגיעו הנה בפעם הראשונה, הוא אינו מבין איך זה קרה שהיה כאן בעבר, וסביב זה שיעריו של האחד המלה האחרונה, וכן הפסטיבלים הבאים יזכו טובים יותר, מתפרקים יותר, ואפילו מאכזבים יותר. כן, האוכה היא חלק בלתי נפרד מהעניין הזה. ולא צריך להיבהל, מול כל התקות והתבטחות. מבינים את כל אלה שמכניסם ליצור, ואלה שאינם פתוחים להתייצב מול היצירות היחידות הנחשפת כאן.

להיות מבקרי תיאטרון בתוך הקהילה הזאת היא מלאכה קשה, אך בה בעת היא כמעט היחידה המביאה את המבקרי אל קרבי היצירה ולא כבטנם של הוצרים. האלטרנטיביות של הוועדות תובעת מהמבקרים פחות ממה שבעבר הודעת מהקהל המבקרים. הצגה ראשונה בעבר שפיעה בתישית לפנות בוקר. אולי סליחה, יש גם מי שנופלים בתישית לפנות בוקר. אחרי כן, כשהידיעה מיעק מאור תרגיל שעשה אבש "גפתיים", כשהידיעה ליערונאים שהצגת בוקר אבש 10 מתבטלת. אחרי כך התברר שלא התבטלה, אלא שהם לא רצו שיבואו המבקרים לראותם בעשר, אחרי שעבר קודם לכן הופיעו את אחת וחצי ביליה. במסגרת ההפקה המופתית, וכה השבועה המגיעים למארגנים (ורשימת השמות יודעה למי שרץ), זה היה פשוט לא הוגן. לא כלפי מי שאינם לא הברעה של לבוב בחובתם שאן, אלא מבני מי ששנו כרטיסים וכאן. ובכל זאת, וככלות כעסי, אני גם מבין לבלם.

לא גרר לרוחם של המבקרים יותר מדי. זה המקצוע שלהם, להיות מסוגלים לראות הצגה של שיערשה וצ'בי, ולקבוע אם היא טובה או רעה, לאתר את הריעיון הנסתר, להחריט מיון מתנה, ולנסח במחיריות את תובנתם, שחיבת להיות הפעם קצרה ומריקה מאוד. ביערון אין מקום לבל השפע. והם גרידים להכריע, ואם אבאנו זו הברעה של ממש, ברוח מלכתובות המואים ושחקנים ושותפים עמלו עליו שבועות וחודשים,

מקום לבטל את מסגרת התחרות הנפרדת. או למה צריך היה רודי מעין להיכנס בכלל לתחרות? תחשבו ברוחה: כדי לקבל תגיב להפקה המהכרת ביותר שהועלתה בעכו ארבעים, מיניבוס, מסכי טלוויזיה, וארבעה מקורות שידור, איוחה בכל הצגה, מבנה תפאורה מתוחכם, ועוד, אפילו יותר מהפקת הנפלאה הקודמת, "זכרונות בית דוד בעיר העתיקה". "ארבייט מאכט פריי" ראוי לפרס שוכנה הגבוהה) אך היא לא דוית צריכה כלל להתמודד עליו. בו (גם כבוד וגם תוספת סכפית חשובה לכיסי הוצאה הפסטיבל היתה חיבת להכיר בו מראש ככה, לאמץ מוגברים, כמין וירדפנה שהפסטיבל מעטר בו את עצמו. ואף לראוג לכך כי בעוד שנתיים או שלוש הם יביאו לפסטיבל הפקת מופת אחרת.

הפקת בן "ארבייט" להפקת האחרות אינו קשור לכמות הבישורן או לאיכות האנשים בעכו אפשר לפגוש מאגר עצום ומשכר של הוצרים. לא רק בחופעות, אלא גם בקהל, לא הפע נוצר מעצם העבודה שאין שום הפקת אחת שהושקעה בה שלוש שנים, כמעט, של בנידה וירוסים. אלה מתרות שיק נגף חי ומתפקד כל ימות השנה כמו המרכז בעכו ברוח עמו. בן היחידה שתקרה למירת ההשקעה הזאת והיה רינה דורלמן, בתצגת "המלט" לפני שנתיים

אך היא לא זכתה שיעמיר לרשותה מקום בלעדי, והיא עם לחקה נאלצה או, כמו מריבת ההפקת האחרות, לחלק את זמנה/האולם שהועמד לרשותה עם הפקות אחרות, סמוכות או חרוקות, שחררד אליון כבהר רודי האולם שבו הצגה הפקתה.

וכן, כאשר הפרס הנכסף חייב ליפול לידו וירי מעין ושותפיו, ובראשם סמדר יערון/מעין - אך מעוררים את האחרים להמשיך בתנאים קשים, בחריקת שנייה תקציבית, ולספק את הסחורה המיוחלת, כל שנה?

אני יפרה, מנכ"ל הפסטיבל הזה מוש שנים, אולי יותר, ושמואל הספיר, מנהלו האמנותי כשנתיים שנתיים, כבר שוקלים פרישה, אלא אפשר להמשיך, כך הם אומרים, בפפ מאלו או בחצי קול. משיות עם עין בניאל, קורמל של הספיר, ועם יוסף פרוטס, קורמל של אלו וזה, אני יודע, כי הקשים לא מהיום ולא מתמול. כי כל פסטיבל זה גם כשלעצמו. אלו זה קטסיר, ראש עייתית עכן, מתנאה במפעל הזה שהציב את עירו על המפה הבינלאומית ולא רק הישראלית. גם הוא יודע, בין גאורג על הסך הכל לגאורג על בני עכו, שרתאטרון הפך להיות נתלתם ותורבותית, שכן א ברש הוא מאמן, וגם אלו וזה מאמן, ועוד אפרים אחרים, שמוכרחים להמשיך. לפחות למען אלה שחרר כל הקשים, למרות כל הלחצים, הם שבים וחוזרים לעכו, ויצרים וקולם, ולמנוע אלה שכבר מתפרקים על שיער הפסטיבל הבא, סוכות תשנ"ז, פסטיבל הברימזוה.

הניצנים בין השאר בשורשי הוויכוח המרכזי במסגרות הפסטיבל (לכומר בבתי הקפה המרשוא), בין יודעי דבר למבני דבר, בין שחקנים ובמאים, בין אנשי ציבור ובין העיתונאים. ויכוח זה נולד, ולא במפתיע, בזכות הפקתו של המרכז התיאטרוני של עכו, "ארבייט מאכט פריי מוטוילטאנד אירופה". לאיש מבין העשורת שזכו להיות "קהל" בהפקה המדיהמה הזאת, לא היה ספק כי היא ניצבת אירש למעלה, במקום שהינתנה/תאטרונו שורה. כמעט הייתי אומר, מחוץ לרשט בית גאוס, אלמלא העובדה שעשו את ההפקה הזאת בין ארם, צעירים, כשרוניים עד כאב.

מבחינתי, מעבר לכל השבחים והניתוחים שנכתבו כבר - ומבלי שאתחרה כמה שכתב בהרחבה גיורא מנור - היו בחוויה הזאת כמה נקודות מהדיומות בעצמותן: הראשונה, כבר בבית לחמי הניטאות, כאשר השתי לפתע בנובחות של ספקאשה ספק מומיה, במרפסת המסקופה אל אולם הכניסה. כאילו יצאה תוך אחת המתצגות. היא משכה אותי אליה בכוח, ורוחו לא כשתברר שהיא תהיה המריכה שלנו כמיוז במיואנו. אני ולמה, היא אמרה. הייתי צריך לבצות את עצמי כדי להאמין שרק שחקנית. אני עריו מסר להאמין לך, ממר יערון/מעין, שאת רק הרגע שחקנית. כדיעבד, אני אומר לעצמי, זה היה הרגע שנינס לתוכו את כל מה שעמדתי להתרחש אתר כן.

בתנאים קשים אף יותר מאלה שניתנים להם. כן, והרי גם א' אבשור להספיק לראות הכל! הנה, למשל, ספק אמישו בינונו, העיתונאים הרבים המבקרים, גינע אהנה "סוסריים שבה לארץ הקודש", שכתבה וביצעה צנת קירשנר, בוגרת המרכז בעכו. רק 12 איש יכולים להתלוות אליה במסעה על פני העיר עכו וישובה. לא שמעתי מאיש רבר ורצי דבר על ההצגה הזאת. מעניין, גם לא משלושת שופטי החממה, שדוברתי אתם מדי יום ואך לא ידעתי כלל שהם שופטים. אבל משורר אומר לי שאני ממזין משורר. נסיונותי להשיג כרטיס נכשלו, ואצטרך כנראה לשוב לעכו.

לבתיהמרוץ האלה הנרמים במשך שבוע ימים לאלומות ולכימות. כועת אפק, ובעיקר של שכני, תיצור אמנות ותצפה בה. פה ושם כבר התקינו מוגנים, אבל איו למי שיישכ סמוך אליהם - שרודיעש מבסס לעתים קרובות על רקיות הובעה של השחקנים.

מוקדם עדיין להוריד את המסק על פסטיבל עכו, שבו תקוות ומגשות באכזבות, יוצרים חדשים בוותיקים, והקהל בא וחונה בגניו

ואו, כשאנו ניצבים ליד תר המוכות של אייבמן, אומר לי שמואל כץ: "אלה הם הציורים שלי", והצביע על סדרת הריסומים שרשם כהחלק משפמו של הצורה. אני אומר ואת לולמה, והיא תרגשה באמת.

ואחר כך, האלר מוצע על מתנת ההשפמה, מול רגם סרבלניקה, שכבה אחי מניצולי המנה. מעולם לא שמעתי ברצאה כזאת. מעולם לא ראיתי ידעיה כמו זו שנתנה בנעתי.

ועוד, אחר כך, כשסמדר שיקה את כלתה, הישראלית. בנעתי מים רכים ושופקים - בין זלמה הסוערת לבין הפיטה המסימת - אל מול מוני יוסף הגועש, ואנחנו בתוך עדים למה שקרה לנו, למה ששכחנו.

ועוד הובה רגעים מסעירים שאין הדעת סוכלת כמעט את שפעתם ביצירת אמנות, כלתה אפשרית כמו שכתב גיורא. ובכל זאת - אפשרית מאוד. ומעל לכל, העובדה שבאותה הצגה שנכתבה בה, היתה גם אמה של סמדר. פנים אל פנים, אחת לאחת, רחם מול רחם.

בתוכו, יש חבר שופטים, ויש פיס, ובחור היה מה צריכה להיות החולטה. למרות שהיו גם הפקות אחרות מעולות, ודווקא במסגרת החממה, כמו "השר האחרון" שאמננס וכתה בפרס ידע עותה סוסריים של קירשנר ועכו. או שני המונולוגים שביים אבי מלכה, אף הוא בן עכו, וגם הוא צויר לשיבת. ולא פלא שאלי וזה, הירד' החרש של הפסטיבל, לא אתר את התלבטותו אם אין